

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0540205 Mofalla Torp*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 - områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat- direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och natur- typer, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska under- lätta förvaltningen av området och tillståndsprovningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skydds- beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillstånds- plikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprovning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Therese Ericsson

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0540205 Mofalla Torp

Kommun: Hjo

Områdets totala areal: 1,3 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-01-29

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägarförhållanden:

Privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-12-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

7160 - Källor och källkärr

9010 - Taiga

91D0 - Skogsbevuxen myr

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs Fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: Att bevara sumpskog av naturskogskaraktär samt källor och källkärr med flera sällsynta och specialiserade arter.

Motivering: Områdets sumpskog, källor och källkärr hyser en unik flora med flera sällsynta och hotade arter. Den obrutna trädkontinuiteten och rika tillgången på gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadier samt en jämn och hög luftfuktighet skapar gynnsamma miljöer för flera sällsynta och specialiserade arter, speciellt för lavar, mossor och svampar. Både sumpskogen, källorna och källkärrarna saknar påverkan från mänskliga aktiviteter.

Prioriterade åtgärder: Att låta trädskiktet utvecklas fritt och formas av naturliga processer samt

att bevara områdets naturliga hydrologi och hydrokemi intakt och därmed förutsättningarna för de arter som är knutna till dessa miljöer.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Mofalla Torp är beläget ca 3 km nordväst om Mofalla kyrka i norra delen av Hjo kommun. Området ligger i en sluttning ner mot Mörkebäcken och består till största del av sumpskog med inslag av källor och källkärr. Trädsiktet domineras av gran men har riklig förekomst av både tall, glasbjörk och klibbal samt förekomst av enstaka sälg. Kring sumpskogen finns äldre skog, även den dominerad av gran. I området finns värdefulla arter som dunmossa, havstulpanlav, hållav och svart taggsvamp. Hållaven är sällsynt och indikerar höga naturvärden. Laven visar att skogen är orörd under en mycket lång tid. Den kräver trädkontinuitet och ständigt hög luftfuktighet.

Sumpskogen är av naturskogskaraktär. Trädsiktet är flerskiktat och här finns gott om död ved och senvuxna träd, både av barr- och lövträd. Spår från skogsbruk eller andra verksamheter saknas. Även den kringliggande fastmarksskogen har ett flerskiktat trädsikt, men här är förekomsten av gamla träd och död ved inte lika riklig, vilket tyder på tidigare skogsbruksåtgärder i beståndet. Genom fri utveckling bedöms dock även detta bestånd kunna uppnå naturskogskaraktär. Oavsett om beståndet inte är av naturskogs kvalitet idag har det en viktig funktion som skyddszon till sumpskogen, källorna och källkärrarna, men även som livsmiljö för arter beroende av skoglig kontinuitet, som t.ex svart taggsvamp. Området är nyckelbiotop och till största del skyddat som biotopskydd.

Vad kan påverka negativt

Naturtypen hotas generellt av:

- Dikning och andra markavvattande åtgärder vilka kan påverka naturtypernas hydrologi och hydrokemi på ett negativt sätt.
- Skogsbruk: Sumpskogen liksom källorna och källkärrarna är mycket känsliga för sönderkörning av skogsmaskiner och dylikt. Skogsbruk leder också till att miljöer där det funnits lång skoglig kontinuitet förlorar arter knutna till trädsiktets varierade sammansättning och/eller marklevande arter som kräver beskuggning. Avverkning av närliggande fastmark kan innebära att näringsämnen läcker ut och att de hydrologiska förhållandena ändras och därmed källornas specialiserade artsammansättning.
- Anläggning av skogsbilvägar över eller i närheten av området kan medföra att hydrologin och/eller hydrokemin i området påverkas negativt.
- Spridning av till exempel kalk, aska och gödningsämnen i området ger drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning. Motsvarande spridning av kemiska substanser, exempelvis skogsgödsling, i närheten kan också skada naturtyperna genom luftburen deposition eller genom transport med tillrinnande vatten.
- Luftföroreningar och ökat kvävenedfall kan utarma den känsliga epifytfloran av lavar och svampar samt förändra näringsstatus och artsammansättning i fältsiktet.
- Samhällsbyggande med nya kommunikationsleder, anläggningar etc. kan förstöra eller skada naturtyperna. Antingen som en direkt effekt eller genom anläggningsarbetet.

Då området till största del är skyddat som biotopskydd bedöms hot i form av exploatering, markavvattande åtgärder samt skogsbruk i området vara förhållandevis lågt. Däremot är det viktigt att verksamheter i omgivningen utförs med försiktighet så att inte områdets hydrologi, hydrokemi och därmed förutsättningar för naturtypernas arter påverkas negativt.

Bevarandeåtgärder

Gällande regler:

- Området är till största del skyddat som biotopskydd.

- Tillståndsplikt gäller enligt 7 kap 28 a § Miljöbalken för åtgärder eller verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman/är nödvändiga för skötsel och förvaltning av området.
- Förbud mot markavvattning. För skyddsdikning efter avverkning eller vid föryngringsavverkning gäller dock anmälningsplikt, varför det är viktigt att Skogsstyrelsen ger råd om försiktighetsåtgärder i anslutning till området.

Prioriterade åtgärder:

- Att låta skogen i området få utvecklas fritt och formas av naturliga processer.
- Att säkerställa att skogsbruksåtgärder utanför området sker med försiktighet så att områdets naturliga hydrologi och hydrokemi inte påverkas. Skogsstyrelsen bör vid behov ge råd eller förelägganden för att bl.a. säkra buffertzoner och undvika markskador som kan påverka hydrologi och hydrokemi och därmed förutsättningarna för naturtypernas typiska arter.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

7160 - Källor och källkärr

Areal: 0,6 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I området finns flera källor och källpåverkade kärr. En fin källa finns bland annat i områdets norra del i närheten av rågången. Från den källan finns ett källpåverkat stråk ner till Mörkebäcken. Vid källan och i källstråket växer rikligt med den typiska arten dunmossa. Här finns även den typiska arten bäckbräsma och karaktärsarten kärrfibbla. Se även beskrivningen av området som helhet.

Naturtypen beskrivs generellt som källor och kärrkärr som påverkas av strömmande mineralrikt källvatten. Naturtypen utbredning är vanligtvis liten och den förekommer framför allt i den boreala regionen. Krontäckningen kan variera mellan 0-100 %. Till källorna är knuten en speciell flora, vilken varierar med vattnets mineralsammansättning och krontäckningen i området.

Naturtypen är känslig för igenväxning, förändrad hydrologi som t.ex förändringar i anslutande grundvattenförekomster och förändrad hydrokemi, ökad näringstillförsel samt fragmentering och minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen av naturtypen ska vara minst 0,6 hektar. Näringsstatusen ska vara naturlig. Kärrret ska vara naturligt näringsfattigt, tydligt påverkat av kalk och baskatjoner. Det ska finnas en ständig tillgång på baskatjon-rikt vatten. Kärrrens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Det ska finnas ett ständigt tillflöde framspringande grundvatten (källpåverkan) under hela året. Hydrokemin ska vara utan antropogen påverkan och ej gödningspåverkad. Vegetationen ska vara karakteristisk för källor och källkärr med en artrik flora och fauna med flera specialiserade arter. Typiska arter ska förekomma allmänt-rikligt. Exempel på typiska mossor är källmossa, vågig rutlungmossa, dunmossa, källpraktmossa och knoppvitmossa och exempel på typiska kärlväxtarter är kambräken, bäckbräsma, gullpudra, källdunört och källört. Typiska arter ska förnygra sig och inte minska.

Bevarandetillstånd

Källorna och källkärrarna bedöms ha gynnsamt tillstånd. Dikning eller andra ingrepp i naturtypen saknas och området naturliga hydrologi bedöms vara intakt. Här finns flera typiska arter, exempelvis dunmossa och bäckbräsma, som tyder på gynnsamma förhållanden i källmiljöerna. Naturtypsarealen i området är något osäker då den är mycket svår att avgränsa då gränsen mellan källkärr och angränsande sumpskog ofta är diffus.

9010 - Taiga

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 0,7 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Taigan ligger i anslutning till Mörkebäcken, med sin största utbredning på bäckens norra sida. Taigan består av blandsumpskog med naturskogskaraktär och har ett flerskiktat trädskiktet och rikligt med död ved och senvuxna träd, både av barr och löv. Trädskiktet domineras av gran men har riklig förekomst av både tall, glasbjörk och klibbal samt förekomst av enstaka sälg. Här växer den ovanliga havstulpanlaven samt den sällsynta rödlistade hållaven. Bland typiska arter noteras exempelvis kattfotslav. Spår från skogsbruk eller andra verksamheter saknas. Insprängt i sumpskogen finns källor och källkärr.

Kring sumpskogen finns fastmarksskog som på sikt skulle kunna utvecklas till taiga. Skogen har ett flerskiktat trädskikt, men förekomsten av gamla träd och död ved är sparsam och tyder på tidigare skogsbruksåtgärder i beståndet. Genom fri utveckling bedöms dock beståndet kunna uppnå naturskogskaraktär. Oavsett om beståndet inte är av naturskogskvalite idag har det en viktig funktion som skyddszon till sumpskogen, källorna och källkärren, men även som livsmiljö för arter beroende av skoglig kontinuitet, som t. ex svart taggsvamp. För ytterligare beskrivning, se området som helhet.

Naturtypen taiga är mycket varierand. Den förekommer generellt på torr-blöt och näringsfattig - näringsrik mark i boreal-boreonemoral zon. Trädskiktet är normal mellan 30-100% och utgörs av gran, tall, björk, asp, rönn och sälg. Inslag av andra trädslag kan finnas liksom även brandfält och stormfällningar. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog och den ska befinna sig i ett sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadier och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Dessa skogar kan ha en viss mänsklig påverkan genom exempelvis plockhuggning, men de har aldrig omfattats av större kalavverkningar. Här finns ofta en rad hotade arter bland mossor, lavar, svampar och evertebrater.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Taiga (9010) ska vara minst 0,7 hektar. Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik. Småskaliga naturliga processer, t.ex. åldrande, avdöende, omkullfallna träd och luckbildning liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. svamp- och insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka skogens dynamik och struktur. Till följd av naturliga störningar kan eventuellt yngre successionsstadier förekomma under perioder. Det ska finnas allmänt - rikligt förekommande gammal gran och förnygring av nya granar som efterträdare. Hydrologi och markens näringsstatus ska vara ostörd och naturlig. Skogen ska ha ingen eller endast lite negativ mänsklig påverkan. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Följande strukturer ska förekomma allmänt - rikligt: gamla träd, levande träd med döda träddeklar, liggande död ved och stubbar och stående döda eller döende träd. För landet och naturtypen främmande eller invasiva trädarter ska inte finnas i området. Typiska arter av kärlväxter, mossor, lavar, svampar, fåglar, skalbaggar ska förekomma tämligen allmänt och inte minska.

Bevarandetillstånd

Taigan/sumpskogen bedöms ha gynnsamt tillstånd. Här finns ett skiktat trädskikt, god förekomst av gamla, senvuxna träd och död ved i olika nedbrytningsstadier. Dikning eller andra ingrepp i naturtyperna saknas och områdets naturliga hydrologi bedöms vara intakt. Förutsättningarna för naturtypens typiska arter bedöms vara god. Naturtypsarealen är något osäker då gränsen mellan sumpskog och källkärr kan vara diffus och svår att avgränsa. Båda naturtyperna ska dock bevaras i området. På sikt skulle även arealen taiga kunna öka i området.

91D0 - Skogsbevuxen myr

Areal: 0,7 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Inventering samt granskning av naturtypsdefinitionerna visar att det som tidigare har klassats som skogsbevuxen myr i stället ska klassas som taiga sumpskog (naturtyp 9010). Länsstyrelsen kommer att ta bort naturtypen från området vid nästa uppdateringstillfälle och i stället lägga till naturtypen 9010.

BevarandemålBevarandetillstånd

Dokumentation

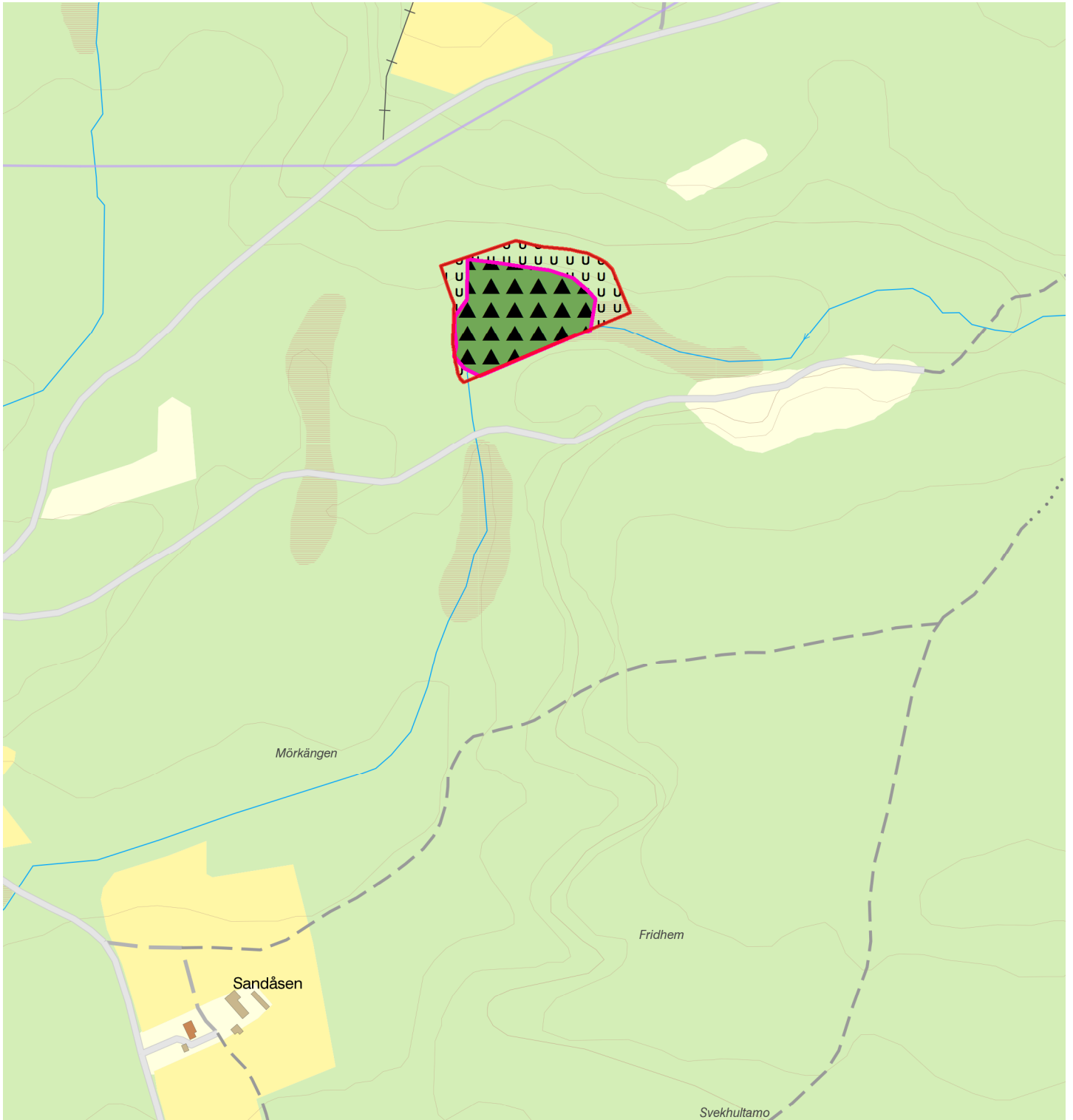
- Artportalen. ArtDatabanken SLU. www.artportalen.se. Uttag 2016-01.
- Skogsvårdsstyrelsen 1997: Beslut om biotopskydd för Mofalla torp. 1997-03-10.
- Skogsvårdsstyrelsen 1996. Nyckelbiotopsinventering, objekt N 3225-1996 .
- Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledningar. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Natura-2000/. 2016-01.

Bilagor

Bilaga 1. Natura 2000-områdets avgränsning

Bilaga 2. Naturtypskarta

Natura 2000-naturtypskarta, Mofalla Torp SE0540205 Hjo kommun

- Natura 2000
Habitatdirektivet
- SKS Biotopskydd
- 9010 - Taiga
- Utvecklingsmark, icke
Natura-naturtyp

Inom naturtypen taiga finns flera källor och källkärr (naturtyp 7160). Utanför taigan finns utvecklingsmark som på sikt kan utvecklas till taiga. Utvecklingsmarken har även en viktig funktion som skyddszon till taigan och källmiljöerna